

Initiativ för en välfungerande ledsagning

2025

**Synskadades
Riksförbund**

Innehåll

Initiativ för en välfungerande ledsagning	3
1. Grundläggande utgångspunkter.....	3
2. Utformning av en väl fungerande ledsagarservice	4
3. Utveckling av förslagen.....	4
3.1 Ledsagningen ska utgå från vad den enskilda individen anser sig ha behov av.	4
3.2 Individen ska få bestämma vad ledsagningen ska användas till.....	5
3.3 Individen ska ha möjlighet att delta i rekryteringen av ledsagare eller få anlita någon hon eller han önskar.....	6
3.4 Ledsagning ska vara åtskild från hemtjänsten.....	6
3.5 Ledsagning ska vara kostnadsfri.....	7
3.6 Ledsagningsbeslut för personer med varaktig funktionsnedsättning ska vara långsiktiga och individen ska kunna lita på fortsatt stöd vid flytt till annan kommun.	8
3.7 Ledsagning ska vara en rättighet för personer som är blinda eller har en svår synnedsättning	9
3.8 Sammanfattande kommentar till förslagen.....	10
4. FN:s kritik och rekommendationer till Sverige	10
4.1 Brister i lagstiftning och rättsskipning	11
4.2 Otillräckligt stöd till synskadade.....	12
5. Sammanfattande slutsatser	12
Noter	14

Initiativ för en välfungerande ledsagning

Här presenterar Synskadades Riksförbund, SRF, hur den kommunala insatsen ledsagning bör utformas för att stämma överens med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och riksdagens beslut om den svenska funktionshinderspolitiken.

Synskadades erfarenheter visar att insatsen påtagligt har försämrats under senare år. Det styrks av nationell statistik och Socialstyrelsen som i en rapport föreslår en ny lagreglering av ledsagning. Situationens allvar understryks av den kritik Sverige fått från FN:s övervakningskommitté, vilket beskrivs i slutet av denna framställning. Med detta som grund lämnar vi en rad förslag för att reformera insatsen ledsagning.

1. Grundläggande utgångspunkter

Personer med funktionsnedsättningar ska fullt ut kunna utöva sina rättigheter och leva som andra. Det följer av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, CRPD, som Sverige anslöt sig till år 2009. För att det ska bli verklighet behöver svensk lagstiftning ändras så att individens rätt till insatser för att leva som andra främjas. En väl fungerande ledsagning för synskadade är en typisk sådan insats. Denna typ av individuellt stöd ska vara rättssäker och av god kvalitet i landets kommuner, enligt den inriktning för funktionshinderspolitiken som riksdagen har bestämt. Individen ska också vara delaktig i beslut och utformning av stödet för att få det självbestämmande i vardagen och den rörelsefrihet som andra invånare har.

SRF har i sitt intressepolitiska program, som antogs vid kongressen 2024, förtydligat hur den kommunala insatsen ledsagning bör utformas för att möta synskadades behov (not 1). Förbundet har också gjort medlemsundersökningar om ledsagning, bland annat ett antal kvalitativa intervjuer, som ger en bild av vad som är viktigt för att stödet ska fungera väl. Vi fokuserar här på synskadades situation men vill betona att vår framställning inte utesluter andra grupper som är i behov av ledsagarservice. Nedan har vi vägt ihop de nämnda faktorerna till ett samlat förslag om hur ledsagningen borde utformas.

2. Utformning av en väl fungerande ledsagarservice

- Ledsagningen ska utgå från vad den enskilda individen anser sig ha behov av.
- Individen ska få bestämma vad ledsagningen ska användas till.
- Individen ska ha möjlighet att delta i rekryteringen av ledsagare eller få anlita någon som han eller hon önskar.
- Ledsagning ska vara åtskild från hemtjänsten.
- Ledsagning ska vara kostnadsfri.
- Ledsagningsbeslut för den som har en varaktig funktionsnedsättning ska vara långsiktiga, och individen ska kunna lita på fortsatt stöd vid flytt till annan kommun.
- Ledsagning ska vara en rättighet för personer som är blinda eller har en svår synnedsättning (gäller även personer med andra funktionsnedsättningar som har behov av insatsen).

3. Utveckling av förslagen

Nedan utvecklar vi dessa punkter med argument och referenser. Dessa ger stöd åt en reformering av insatsen ledsagning. För att skapa förutsättningar för rättssäkra insatser av god kvalitet i landets kommuner behöver lagstiftningen ändras. Punkterna 1–5 rör sådant som kommunerna har stora möjligheter att själva påverka, punkterna 6 och 7 berör i högre grad den nationella lagstiftningen och att ledsagning ska betraktas som en rättighet. Punkterna överlappar dock varandra och ska ses i ett sammanhang.

3.1 Ledsagningen ska utgå från vad den enskilda individen anser sig ha behov av.

Synskadade som behöver ledsagning hänvisas i dag generellt till att söka stöd via socialtjänstlagen, SoL. Det innebär att kommunerna i stor utsträckning själva sätter villkoren för insatserna. Socialstyrelsen har i flera rapporter konstaterat att detta lett till en hel flora av begränsningar

av stödet. Effekten har blivit en successiv inskränkning av livsutrymmet för synskadade, vilket SRF och Funktionsrätt bland annat beskrivit i en skrivelse till regeringen (not 2). Utvecklingen går stick i stäv med grundläggande principer i funktionsrättskonventionen om "respekt för inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende" (not 3). I praktiken har vi fått ett system där kommunala tjänstepersoner sätts att bestämma över vilka behov som är viktiga för enskilda synskadade och vad de ska tillåtas göra i sin vardag. Något sådant skulle aldrig accepteras för kommuninvånare i stort.

Här behövs ett skifte som tar sikte på individens oberoende och rätt att fatta egna beslut som bärare av mänskliga rättigheter. Sett ur det perspektivet är det självklart att stödinsatser måste utgå ifrån rättighetsbärarens egen beskrivning av vad hon eller han behöver. I det här fallet bland annat stöd för att kunna vara fysiskt och socialt aktiv och få vardagen att fungera. Föräldrar kan också behöva ledsagarstöd för att axla sitt föräldraansvar, och då ska det vägas in i bedömningen. Poängen är inte att den enskilde ska kunna önska vad som helst i form av ledsagning, utan att personen själv ska få uttrycka sina behov och att det ska vara utgångspunkten när beslut om insatser fattas (not 4).

3.2 Individen ska få bestämma vad ledsagningen ska användas till

Det som sagts om begränsningar under föregående punkt gäller även här. Skillnaden är att begränsningarna i detta fall inte handlar om bedömning av behov, utan om regler som kommunerna sätter upp för att begränsa vad en person får använda beviljade ledsagningstimmar till. Ofta får synskadade bara använda ledsagning för att kunna genomföra strikt avgränsade aktiviteter. Ta en promenad någon gång i veckan, till exempel, men inte ägna sig åt andra fysiska, sociala, ideella eller politiska aktiviteter. Denna typ av kraftiga inskränkningar av personers frihet och självbestämmande är oförsvarbara ur ett rättighetsperspektiv och oförenliga med det funktionshinderspolutiska målet i Sverige som är "jämlighet i levnadsvillkor och full delaktighet".

Myndighetspersoners kontroll över vad människor i sitt vardagsliv ska tillåtas göra för tankarna till äldre tiders behandling av handikappade. Vi vill se en förändring mot insatser som på allvar främjar personlig frihet och delaktighet. För att komma dit behövs flexibilitet och att individen

själv får avgöra vad som är mest angeläget att göra vid specifika ledsagningstillfällen. Vi är övertygade om att mycket kan lösas genom en god dialog mellan den enskilde och utföraren av ledsagning. Då kan synskadade i högre grad bestämma över sin vardag och leva som andra.

3.3 Individen ska ha möjlighet att delta i rekryteringen av ledsagare eller få anlita någon hon eller han önskar

Samspelet mellan den enskilde och den som ledsagar har stor betydelse för kvaliteten på ledsagningen. Det visar de kvalitativa intervjuer som Synskadades Riksförbund låtit göra med användare av insatsen (not 5).

Att återkommande få stöd från samma ledsagare är normalt sett en fördel och bidrar till ökat förtroende och att insatsen utvecklas. Eftersom det handlar om en relation är det viktigt att den som tar emot stödet får möjlighet att välja ledsagare eller själv vara delaktig i rekryteringen och uttrycka sina önskemål. För personer som har en synskada i kombination med hörselskada kan det till exempel vara helt avgörande att kunna kommunicera med ledsagaren via taktilt teckenspråk. Genom att skapa förutsättningar för gott samspel ökar chanserna för att stödet ska göra bästa nyttan för individen och även att resurserna används väl ur ett samhällsperspektiv.

3.4 Ledsagning ska vara åtskild från hemtjänsten

Synskadades Riksförbund får återkommande synpunkter från medlemmar i kommuner där ledsagning utförs inom ramen för hemtjänsten. Det rör sig i huvudsak om kritik som på olika sätt rör kvaliteten, bland annat svårigheter att själv få välja tid för ledsagningen, att den bara kan ske i området omkring bostaden, att insatsen begränsas till några få aktiviteter och utförs av olika personer från gång till gång. Med tanke på hur hemtjänsten är organiserad och hur personalens arbetssituation ser ut är det inte konstigt att det uppstår problem. Ledsagarservice skiljer sig på avgörande sätt från hemtjänstinsatser. Den förra syftar till att den enskilde ska kunna röra sig i samhället och vara både fysiskt och socialt aktiv i vidare mening. Målet är alltså ett annat än för hemtjänsten.

Av den anledningen fungerar ledsagarstödet bättre i kommuner där det organiseras som en separat insats. Då ges förutsättningar för mer flexibilitet i tjänsten, mer inflytande för den enskilde och bättre kontinuitet för både den som blir ledsagad och för utföraren. Kort sagt, det ger bättre kvalitet. Att slå ihop ledsagning med hemtjänsten bäddar ofrånkomligen för målkonflikter och sämre förutsättningar för väl fungerande insatser.

3.5 Ledsagning ska vara kostnadsfri

I vissa av landets kommuner är ledsagning som beviljas enligt socialtjänstlagen kostnadsfri. Men i majoriteten av kommunerna är den avgiftsbelagd, och avgiften för den enskilde kan variera från 50 kronor till över 500 kronor i timmen. Det framgår av Socialstyrelsens senaste rapport "Förändringar av ledsagning över tid" som kom i juni 2023 (not 6). Observera att det också finns kommuner som inte erbjuder någon organiserad ledsagning alls, något som dock inte framgår av statistiken. Avgifterna är varken likvärdiga eller rättvisa. De verkar inte vara kopplade till kvalitet på tjänsten, utan varierar godtyckligt från kommun till kommun. Socialstyrelsen tar upp flera negativa konsekvenser av avgifterna. Nedan har vi listat de viktigaste skälen till att ledsagning inte bör avgiftsbeläggas:

- Målgruppen för ledsagning, däribland synskadade, är enligt statistiken en ekonomiskt utsatt grupp. Ökande avgifter i kommunerna förstärker problemen. En följd blir att människor inte har råd med ledsagning trots att de behöver stödet. Det blir en plånboksfråga i stället för att behovet får styra.
- Varje enskild kommuns möjlighet att själv bestämma avgiften för ledsagning leder till mycket stora skillnader. Någon likvärdighet i landet finns inte. Bostadsorten avgör kostnaden för den enskilde, vilket är orimligt.
- Om ledsagning beviljas inom ramen för LSS, lagen om stöd och service, är den avgiftsfri. Grunden för detta är en princip som har gällt inom funktionshinderpolitiken om att en person inte ska drabbas av extra kostnader på grund av sin funktionsnedsättning. Men synskadade är numera utestängda från LSS och får ofta kännbara avgifter inom ramen för socialtjänstlagen. Vi har således dubbla standarder för en och samma insats, vilket är orimligt. Lösningen är inte att avgiftsbelägga LSS-insatser. Däremot kan kommuner som infört avgifter på SoL-ledsagning besluta om att ta bort dem.

- Avgifter på ledsagning motverkar de funktionshinderspolitiska målen. Om ett växande antal synskadade inte har råd med insatsen blir det svårt att öka delaktigheten. Intressant i det här sammanhanget är att Sveriges riksdag ställt sig bakom två motioner som föreslår att ledsagning för synskadade ska göras kostnadsfri. I ett tillkännagivande uppmanade en riksdagsmajoritet i juni 2024 regeringen att utreda kostnadsfri ledsagning och även förutsättningarna för att reglera insatsen i en särskild lag, (not 7).

3.6 Ledsagningsbeslut för personer med varaktig funktionsnedsättning ska vara långsiktiga och individen ska kunna lita på fortsatt stöd vid flytt till annan kommun.

Det faktum att kommuner fattar kortfristiga beslut och ständigt utreder individens rätt till ledsagning medför återkommande problem och osäkerhet. Kommunerna fattar ofta biståndsbeslut för ett år i taget, och synskadade i olika delar av landet har vittnat om hur de drabbas. Plötsligt kan deras ledsagningstimmar skäras ner trots att livssituationen är densamma och synen inte har förbättrats. Ofta får den enskilde inga rimliga förklaringar till att bedömningen har ändrats från ett tillfälle till ett annat. Sådan godtycklighet är oacceptabel och skapar rättsosäkerhet. Personer med bestående funktionsnedsättningar måste kunna lita på samhällets stöd, och besluten behöver vara mer långsiktiga.

Ett relaterat problem uppstår när en person flyttar från en kommun till en annan. Då startas en ny utredning, och den enskilde kan inte vara säker på att få fortsatt ledsagarstöd. De skilda lokala tillämpningarna i landet skapar således osäkerhet, och de leder också till inlåsnings effekter. Människor vågar inte flytta av rädsla för att bli av med sina insatser. Detta har uppmärksammats av bland andra Riksorganisationen Unga med Synnedsättning som märkt att unga hindras att flytta hemifrån och börja studera eftersom de inte vet om de kan få tillräckliga ledsagningsinsatser på studieorten. Samma hinder möter synskadade som behöver flytta för att exempelvis kunna ta ett jobb eller av familjescäl. Det är olyckligt och regelverken behöver ändras. Synskadade ska ha samma rätt till personlig rörlighet som andra och måste kunna lita på fortsatt stöd efter sina behov i händelse av en flytt.

Sammanfattningsvis ska insatser för personer med varaktiga funktionsnedsättningar inte bedömas olika från år till år eller beroende på var i landet du bor. De behöver vila på en fast och gemensam grund. Det talar för en lagreglering. Med kommungemensamma regler underlättas fortsatta ledsagarinsatser vid flytt till annan kommun. Då främjas den enskildes rörelsefrihet och självbestämmande. Samtidigt kan resurser som i dag går till ständigt nya utredningar och beslut i stället läggas på faktiska stödinsatser. Det är i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen som ska förenkla socialtjänstens arbete, ge snabbare insatser och minskad administration.

3.7 Ledsagning ska vara en rättighet för personer som är blinda eller har en svår synnedsättning

Först ska sägas att detta givetvis ska gälla även för andra grupper som är i behov av ledsagarservice. Poängen är att det finns flera argument för att denna typ av insats, som ursprungligen kommit till som ett stöd till synskadade, ska vara en rättighet. Här är de viktigaste:

- Svensk lag ska främja genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, CRPD. För att det ska bli verklighet behöver den nationella lagstiftningen i Sverige återspegla konventionen. Det gäller särskilt insatser som ledsagning, som för synskadades del kan vara helt avgörande för att åtnjuta politiska och demokratiska rättigheter, för att kunna vara socialt och fysiskt aktiv och få vardagen att fungera.
- Personer som är blinda eller har en svår synnedsättning har tidigare kunnat få insatsen ledsagning inom ramen för LSS, som är en rättighetslagstiftning. Men genom att driva olika fall i domstol har kommunerna åstadkommit en successiv rättslig förskjutning i tolkningen av lagen. Effekten är att personer med synnedsättning har uteslutits från personkretsen för LSS och inte längre anses ha rätt till stöd den vägen. Konsekvensen är att synskadade inte längre har laglig rätt till en insats som är avsedd för dem. Synskadades rättsliga ställning har därmed försvagats, vilket står i strid med funktionsrättskonventionens grundregel om att rättigheterna ska utvecklas och inte får rullas tillbaka.
- Rättsutvecklingen innebär att olika måttstockar tillämpas för personer som behöver insatsen ledsagning, beroende på typen av funktionsnedsättning. Den som bedöms ha rätt till ledsagning enligt LSS ska tillförsäkras "goda levnadsförhållanden" och själv kunna

styra över hur insatsen utförs. Personer som är blinda eller har en svår synnedsättning hänvisas emellertid till att söka ledsagning enligt socialtjänstlagen, där ambitionsnivån är betydligt lägre, nämligen "skäliga levnadsförhållanden". En sådan åtskillnad är inte acceptabel. Målet måste självklart vara goda levnadsförhållanden för alla med funktionsnedsättning.

- I flera utredningar har Socialstyrelsen pekat på en rad problem som uppstår när ledsagning hanteras inom ramen för socialtjänstlagen. Varje enskild kommun bestämmer själv omfattning och utformning av insatserna. En konsekvens är stora skillnader över landet, både i fråga om vilka insatser som beviljas och vad de kostar. Vissa synskadade får inget stöd alls, medan många andra får minimala stödinsatser. Socialtjänstlagens regler om bistånd är tänkt som ett yttersta skyddsnät. De är uppenbart inte lämpade som grund för specifika insatser för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. En annan typ av reglering behövs.

3.8 Sammanfattande kommentar till förslagen

Ledsagarservice är en av de viktigaste insatserna för personer som är blinda eller har en svår synnedsättning. Med stöd från en ledsagare kan den som är synskadad röra sig i samhället och fortsätta vara socialt och fysiskt aktiv som andra. Det är avgörande för hälsa och delaktighet. Dagens situation kännetecknas emellertid av att möjligheterna att få ledsagning efter behov successivt har försämrats. Insatserna är olika beroende på var människor bor, och därtill finns mängder av lokala regler som begränsar hur ledsagningen kan användas. Detta är en följd av brister i dagens lagstiftning och hur lagarna tillämpas. För att insatsen ska bli rättssäker, av god kvalitet och fungera väl i landets alla kommuner behöver den regleras i lag och ses som en rättighet. De framlagda förslagen syftar till just detta.

4. FN:s kritik och rekommendationer till Sverige

I mars 2024 granskade FN hur Sverige lever upp till sina åtaganden enligt konventionen om rättigheter för personer med

funktionsnedsättning, CRPD. I sina slutsatser riktar Övervakningskommittén från FN allvarlig kritik mot Sverige på en rad områden. På ett övergripande plan gäller kritiken brister i lagstiftningen som gör att konventionen inte efterlevs och beaktas av domstolarna. Några punkter rör specifikt personer med synnedsättning och rätten till ledsagning. Nedan följer en genomgång av CRPD-kommitténs slutsatser och rekommendationer i dessa avseenden.

4.1 Brister i lagstiftning och rättsskipning

CRPD-kommittén kritiserar bland annat:

- att anslagen för att förverkliga de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna minskar som andel av BMP
- att konventionen inte helt införlivats i den nationella lagstiftningen
- att domstolar och myndigheter i allmänhet inte använder konventionen i sin tolkning av nationell rätt
- att det inte gjorts någon översyn av vilka lagstiftningsåtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheterna enligt konventionen.

Kommittén rekommenderar att svenska staten ska göra följande:

- Vidta åtgärder för att se till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna enligt konventionen successivt förverkligas helt och fullt samt avstå från att vidta åtgärder som innebär en tillbakagång.
- Se över konventionens ställning i sin rättsordning och därvid fullständigt införliva den med sin nationella rätt, i enlighet med vad kommittén rekommenderade i sina tidigare sammanfattande kommentarer.
- Systematiskt se över befintliga lagar, politiska åtgärder och regelverk i syfte att avgöra vilka lagstiftningsåtgärder som krävs för att se till att skyldigheterna enligt konventionen fullgörs samt upprätta handlingsplaner baserade på mänskliga rättigheter med ett tydligt funktionshindersbegrepp där det ingår åtgärder för att främja, skydda och tillgodose rättigheterna enligt konventionen.
- Se till att dess domstolar och myndigheter i enskilda fall tillämpar de i konventionen stadfästa rättigheterna på ett ändamålsenligt sätt, antingen som grund för krav på åtgärder eller som vägledning vid tolkning av nationell rätt. (Not 8.)

4.2 Otillräckligt stöd till synskadade

CRPD-kommittén går systematiskt igenom de olika artiklarna i konventionen och hur de efterlevs i Sverige. Beträffande artikel 5 om jämlikhet och icke-diskriminering konstateras bland annat att personer som är blinda eller har en synnedsättning inte får tillräckligt stöd, varken via LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) eller andra stödsystem. Vidare att detta hindrar synskadade från att delta i det politiska och offentliga livet samt i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. Kommittén lämnar följande rekommendation:

”Se till att det stöd som kan ges enligt den nationella lagstiftningen, inbegripet lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), utökas till att omfatta alla personer med funktionsnedsättning som är blinda eller har en synnedsättning, så att de bättre kan delta i det politiska och offentliga livet och i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott.” (Not 9)

Rätten till ledsagning lyfts fram även i behandlingen av artikel 20 om personlig rörlighet. Där uttrycker kommittén sin oro för bristande tillgång till ledsagarservice, bland annat för personer som är blinda.

Rekommendationen lyder:

”Förbättra åtgärderna till stöd för personlig rörlighet, inbegripet genom ett nationellt program för tillhandahållande av ledsagarservice till stöd för personlig rörlighet, i synnerhet för personer på särskilda boenden, för äldre och på gruppböenden liksom för personer som är blinda.” (Not 10)

Anm. Ordet ”blinda” bör här förstås så som begreppet används internationellt, i bland annat Världshälsoorganisationens, WHO, definitioner, det vill säga det innefattar även personer med grav synnedsättning. (Jämför även formuleringen i punkt 14 E ovan).

5. Sammanfattande slutsatser

Varken LSS eller andra stödsystem, exempelvis inom ramen för socialtjänstlagen, ger i dag personer med synnedsättning laglig rätt till en väl fungerande ledsagning. Följden är att synskadade hindras att delta i det politiska och offentliga livet och i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott. I klartext innebär det att synskadades mänskliga rättigheter kränks. Bristerna i lagstiftningen gör vidare att enskilda inte kan hävda sin rätt i domstol och att domstolar och myndigheter inte tolkar svensk rätt mot bakgrund av konventionen.

CRPD-kommitténs slutsatser och rekommendationer understryker situationens allvar. Sammantaget finns starka argument för att reformera den svenska lagstiftningen på området.

Sedan juni 2023 finns ett förslag från Socialstyrelsen om att utreda en särskild lag om ledsagning (not 6).

Det bör snarast förverkligas. Genom en reformering av ledsagningen kan synskadade få tillbaka möjligheter till delaktighet och rörelsefrihet som i dag håller på att gå förlorade. Sverige kan samtidigt ta ett viktigt steg i riktning mot en rättighetsbaserad funktionshinderpolitik som överensstämmer med FN-konventionen.

Noter

1. Intressepolitiskt program för Synskadades Riksförbund, SRF, sid 19 om ledsagning.
[Intressepolitiskt program – Synskadades Riksförbund](#)
2. Skrivelse till Socialdepartementet från SRF och Funktionsrätt 2024-03-08 2024.
[Skrivelse till Socialdepartementet, socialministern och socialtjänstministern om socialtjänstlagen \(SOU 2020:47\). DNR 19/2024. – Synskadades Riksförbund](#)
3. Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, se artikel 3.
[FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – MFD](#)
4. Mål och inriktning för funktionshinderpolitiken, avsnitt 5.2 om individuella stödinsatser.
[Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspoltiken](#)
5. Kvalitativ undersökning om ledsagning 2019, SRF-Origo Group.
[Utredningar och rapporter – Synskadades Riksförbund](#)
6. Socialstyrelsens rapport "Förändringar av ledsagning över tid" juni 2023.
[Förändringar av ledsagning över tid – Rapport till regeringen som svar på uppdrag - Socialstyrelsen](#)
7. Riksdagens tillkännagivande till regeringen om att utreda en särskild lag om ledsagning och att insatsen ska vara kostnadsfri.
[Beslut: Stöd till personer med funktionsnedsättning \(Beslut 12 juni 2024\) | Sveriges riksdag](#)
8. CRPD-kommitténs slutsatser och rekommendationer mars 2024, punkt 8.
[CRPD/C/EST/CO/R.1](#)
9. CRPD-kommitténs slutsatser och rekommendationer, punkt 14 e. (Se länk i not 8).
10. CRPD-kommitténs slutsatser och rekommendationer, punkt 44, (Se länk i not 8).